

Filosofijos institutas

Dokt. Andrius Dovydėnas

Hėgeliškos kūno sampratos transformacijos J. Butler ir C. Malabou filosofijoje

Hegelio filosofijoje reikia išskirti dvi kūno sampratos prieigas: implicitinę ir eksplicitinę. Šiuolaikiniame filosofijos diskurse atsiranda studijų, kurios remiasi ir implicitine (Ch. Taylor, J. Russon), ir eksplicitine (A. Nuzzo, I. Testa) prieigomis. Šiame pranešime susijungia abi minėtos prieigos. Butler, reaktualizuodama pono ir vergo dialektiką, teigia, kad susisaistymas su gyvenimu implikuoja susisaistymą su kūnu. Kitaip sakant, santykis tarp pono ir vergo yra ne kas kita, kaip probleminis santykis su kūnu: su savo ir kito kūnu. Dviprasmiškumas seka iš atsisaistymo nuo kūno imperatyvo kaip jo įgyvendinimo negalimybės: viena vertus, pono atsisaistymas nuo kūno sąlygoja vergo kūno nusavinimą kaip jo delegavimą kitam, kita vertus, dalinis susisaistymas visada išlieka kaip kūno baigtinybės momentas. Tokia „absoliutaus atsisaistymo“ negalimybė sąlygoja kūnų substitucijos begalinę kartotę ir konstituoja reliacinę kūno kaip jo buvimo už savęs paties struktūrą. Kitaip sakant, reliacinis kūnas žymi ekstatinį subjektyvybės formavimosi pobūdį, pagal kurį pats reliacinis santykis yra subjektyvybės steigties sąlyga. Viena vertus, tokia reliacinė kūno struktūra atskleidžia neredukuojamą kūno susvetimėjimo apsektą, kita vertus, vienu nuo kitų priklausomumas žymi pamatinį gyvenimo pažeidžiamumo momentą. Taip pat tokia reliacinio kūno samprata ginčija modernybės filosofijoje suformuotą autonominio subjekto statusą.

Malabou susidvejinusio kūno pobūdį įvardina kaip kūno hetero-afektacinę – plastišką struktūrą, apimančią galią gauti, suteikti ir anihiliuoti formą. Plastiškumas kaip hetero-autofektacija žymi auto-afektacijos negalimybę t. y. subjektyvybės formavimasis galimas tik santykyje su kūno kitybe. Malabou, atskleisdama kūno hetero-afektacinę struktūrą, remiasi savasties (*Selbst*) formavimosi samprata, kurią Hegelis, interpretuodamas Aristotelio veikalą „Apie Sielą“, pateikia „Dvasios filosofijos“ „Antropologijoje“. Tokiu būdu savasties formavimosi procesas kaip subjektyvbę konstituojantis momentas pateikiamas istorinės subjektyvybės pirmaprādėje perspektyvoje. Savastis yra santykio tarp sielos ir jos kūniškumo kaip abipusio savi-formavimosi, apimančio *πὰσχειν* ir *ένεργείν* sąveiką, rezultatas. Kitaip sakant, pirmapradis santykis tarp sielos ir kūniškumo yra santykio su kitybe prototipas. Kartu hetero-afektacinė struktūra atskleidžiama per neredukuojamą kūno svetimumą pačiam sau: kūno kaip *physis* ir *habit* (antroji prigimtis) dvilypumas žymi, kad kūnas yra „aktorius ir liudininkas tuo pačiu vienumo nesatyje“. Kita vertus, hetero-afektacija kaip plastiškumas žymi ir pačios filosofijos transformacinę (metamorfišką) struktūrą, apimančią galią anihiliuoti mąstymo formą (filosofinę formą kaip sąvoką). Vadinasi, tai apima ir pačios subjektyvybės formos, konstitutos „absoliutaus atsisaistymo“ negalimybę, kaip mąstymo formos transformaciją.